

Warszawa, 11 lutego 2026 roku

Protokół z II plenarnego posiedzenia II kadencji Forum Dialogu

9 grudnia 2025 roku odbyło się II posiedzenie plenarne II kadencji Forum Dialogu.

W posiedzeniu udział wzięli:

- Małgorzata Lorek – Prezes Zarządu PFRON,
- Bożena Borowiec – Zastępca Prezesa Zarządu ds. Programowych PFRON,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych (członkowie Forum Dialogu),
- przedstawiciele Departamentu Polityki Regionalnej i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz Departamentu Dostępności.

W trakcie posiedzenia:

- Małgorzata Lorek – Prezes Zarządu PFRON otworzyła posiedzenie i przedstawiła informacje o strukturze wydatków PFRON w latach 2021-2025;
- Bożena Borowiec – Zastępca Prezesa Zarządu ds. Programowych przedstawiła zmiany w programach Rady Nadzorczej PFRON wprowadzone w 2025 roku oraz planowane kierunki zmian w 2026 roku;
- Kamil Bobek – Dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi podsumował konkursy: „Siła możliwości” i „Moc lokalnych inicjatyw” – edycja 2025 oraz przedstawił harmonogram dalszych działań związanych z realizacją konkursów. Następnie wprowadził uczestników posiedzenia do dyskusji poświęconej planowanym zmianom w zadaniach zleczonych w 2026 roku. W trakcie posiedzenia członkowie Forum Dialogu zgłosili następujące postulaty:

I. Konkurs w ramach zadań zleczanych z art. 36 ustawy o rehabilitacji (...).

A. Zajęcia usprawniające

Maria Król (Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Krok za Krokiem” w Zamościu) zwróciła uwagę na ryzyko podwójnego finansowania zajęć usprawniających naruszone funkcje organizmu ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) i Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ). Podkreśliła, że niezależnie od tego finansowanie zajęć usprawniających poza systemem ochrony zdrowia jest ryzykowne z uwagi na bezpieczeństwo osób z niepełnosprawnościami oraz problemy z nadzorem i odpowiedzialnością w przypadku nieprzewidzianych zdarzeń.

Wskazała, że analiza katalogu usług finansowanych przez PFRON pokazuje liczne przypadki dublowania świadczeń, które są finansowane przez NFZ, co generuje zbędne koszty po stronie PFRON. Doprecyzowanie w tym zakresie mogłoby prowadzić do znacznych oszczędności. Podniesiono także kwestię braku odpowiedniej dokumentacji medycznej oraz ubezpieczenia w przypadku świadczeń realizowanych poza systemem NFZ.

Rafał Skrzypczyk (Polska Federacja Zatrudnienia Wspomaganego) potwierdził obawy Marii Król, wskazując na:

- brak jednolitej dokumentacji zajęć usprawniających finansowanych przez PFRON,
- możliwą sprzeczność realizowanych usług z zaleceniami lekarskimi,
- historyczne uwarunkowania, w których organizacje pozarządowe uzupełniały luki w dostępie osób z niepełnosprawnościami do rehabilitacji,
- potrzebę ponownej analizy zasad finansowania w obecnych realiach systemowych.

Robert Jagodziński (Fundacja Aktywnej Rehabilitacji) zwrócił uwagę, że w projektach realizowanych w ramach zadań zlecanych często powstają zespoły terapeutyczne (fizjoterapeuta, psycholog, pedagog, trenerzy), co bywa trudne do osiągnięcia w systemie ochrony zdrowia. Podkreślił potrzebę doprecyzowania katalogu metod znajdujących się między leczeniem (zajęciami usprawniającymi) a rehabilitacją społeczną oraz znaczenie współpracy z lekarzami.

Maria Król podkreśliła, że tworzenie zespołów terapeutycznych jest możliwe również w ramach NFZ, a kluczową różnicą pozostaje: obowiązek ubezpieczenia, jasno określona odpowiedzialność za ewentualne szkody, formalny nadzór nad jakością i bezpieczeństwem świadczeń. Zwróciła uwagę na realne ryzyko realizowania procedur potencjalnie niebezpiecznych bez odpowiednich zabezpieczeń oraz na brak jasnej odpowiedzialności finansowej i prawnej w razie zdarzeń niepożądanych.

Mariusz Rodzik (Podlaskie Stowarzyszenie Sportowe Osób Niepełnosprawnych „Start”) podkreślił znaczenie dofinansowania zajęć usprawniających ze środków PFRON.

Stanowisko PFRON: aktualnie trwają konsultacje z Ministerstwem Zdrowia i NFZ w zakresie koszyków świadczeń oraz ujednolicenia systemów informatycznych. W konkursach o zlecenie realizacji zadań wprowadzono już ograniczenia dotyczące finansowania usług o charakterze medycznym. Planowane jest dalsze doprecyzowanie „Zasad wspierania realizacji zadań” poprzez wyraźniejsze rozgraniczenie usług medycznych i działań usprawniających z uwzględnieniem bezpieczeństwa beneficjentów. W 2026 roku planowana jest kontynuacja prac nad tematem finansowania zajęć z zakresu rehabilitacji usprawniającej w ramach grupy roboczej Forum Dialogu.

B. Finansowanie projektów

➤ Pobieranie opłat od uczestników projektów

Hanna Pasterny postulowała rozważenie kwestii wnoszenia wkładów własnych przez uczestników projektów, na przykład wprowadzenie częściowej odpłatności uczestników w niektórych projektach (na przykład turystyka, rekreacja, szkolenia).

Zdaniem **Mariusza Rodzika** decyzja o wprowadzaniu odpłatności uczestników powinna pozostać po stronie organizacji, które najlepiej znają swoich beneficjentów.

Maria Król - przy ograniczonych środkach należy priorytetowo finansować podstawowe potrzeby osób z niepełnosprawnościami, a niektóre rodzaje projektów, na przykład związane z turystyką wytnieniową, pozostawić do realizacji na poziomie lokalnym we współpracy z samorządami i sponsorami. Ewentualnie przy realizacji tego typu projektów należy wprowadzić pobieranie opłat od uczestników.

Marek Kalbarczyk (Fundacja Szansa – Jesteśmy Razem) przychylił się do postulatu Hanny Pasterny i Marii Król.

Stanowisko PFRON: temat pobierania ewentualnych opłat od uczestników projektów zostanie omówiony na spotkaniu grupy roboczej Forum Dialogu.

➤ Asystencja osobista

Robert Jagodziński postulował uporządkowanie źródeł finansowania asystencji osobistej oraz ograniczenie ich rozproszenia. Po wejściu w życie ustawy o asystencji osobistej należałoby rozważyć zakończenie finansowania projektów dotyczących asystencji osobistej w ramach zadań zleczanych.

Krzysztof Peda (Stowarzyszenia na Rzecz Równego Dostępu do Kształcenia „Twoje Nowe Możliwości”) - asystencja finansowana ze środków PFRON wspiera proces usamodzielniania i rehabilitacji społecznej oraz zawodowej. Należy unikać dublowania finansowania wsparcia i zapewnić koordynację źródeł finansowania.

Stanowisko PFRON: Fundusz przeanalizuje wszystkie kwestie związane z finansowaniem asystencji osobistej ze środków PFRON, a wszelkie zmiany podda konsultacjom z członkami Forum Dialogu.

➤ Inne

Marek Kalbarczyk zgłosił problem dotyczący wnoszenia wkładów własnych w projektach realizowanych w ramach kierunku 4 „zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do informacji”, co może skutkować ryzykiem wykluczenia osób z niepełnosprawnościami w dostępie do publikacji.

Dodatkowo, zgłosił postulat programów wieloletnich dla cyklicznych wydarzeń (na przykład konferencji), aby uniknąć corocznego składania podobnych wniosków i zwrócił uwagę na

problem mechanizmu rozliczania oszczędności w projektach. Zaproponował, aby niewykorzystanie części środków nie skutkowało automatycznym obniżeniem ryczałtu.

Krzysztof Peda - Fundusz powinien wcześniej informować organizacje pozarządowe o ewentualnych ograniczeniach finansowych na projekty realizowane w ramach zadań zlecanych, tak aby organizacje miały możliwość prawidłowego przeprowadzenia ewentualnych zmian kadrowych zgodnie z kodeksem pracy.

Stanowisko PFRON: od 2023 roku Fundusz inicjuje działania w celu przyspieszenia ogłoszenia konkursu, a co za tym idzie procesu oceny wniosków i zawierania umów.

II. Programy Rady Nadzorczej PFRON

Program Aktywny samorząd

Hanna Pasterny zaproponowała ewentualne połączenie programu „Aktywny samorząd” z programem dotyczącym likwidacji barier w komunikowaniu się w celu uelastycznienia wsparcia na dofinansowanie sprzętu dla osób z niepełnosprawnością wzroku (chodzi o skrócenie karencji). Zaproponowała wprowadzenie mechanizmu, zgodnie z którym osoby z daną niepełnosprawnością miałyby przyznaną pulę środków, na przykład 30 000 zł na 5 lat. Środki te mogłyby być wykorzystywane w miarę pojawiających się potrzeb, na przykład w sytuacji awarii monitora brajlowskiego. Aktualnie występują sytuacje pobierania przez osoby z niepełnosprawnością sprzętu „na zapas”, ponieważ mają świadomość, że kolejny wniosek będą mogły złożyć dopiero po upływie sześciu lat. Przykładowo osoba z niepełnosprawnością otrzymała kilkaset złotych dofinansowania do zakupu iPhone’a, a w kolejnym roku zepsuł się jej brajlowski notatnik. Jej wniosek (na zakup notatnika) o dofinansowanie został jednak odrzucony, mimo że zadeklarowała gotowość zwrotu środków otrzymanych na zakup telefonu.

Stanowisko PFRON: Fundusz uważnie wsłuchuje się w głosy środowiska osób z niepełnosprawnościami. Postulat dotyczące zmiany okresów karencji w programie „Aktywny samorząd” zostanie wnikliwie przeanalizowany. Ewentualna zmiana okresów karencji wymaga zmiany programu przez Radę Nadzorczą PFRON.

Program wyrównywania różnic między regionami III

Maria Król poruszyła również kwestię wkładu własnego wymaganego w projektach finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Solidarnościowego. Wskazała, że organizacje pozarządowe często nie dysponują środkami na wkład własny, mimo że mogą zapewnić znaczną liczbę usług asystenckich. Zaproponowała wsparcie wkładu własnego ze środków PFRON w ramach programu w obszarze „E” jako priorytet. Niewielkie środki PFRON mogłyby uruchomić znacznie większe fundusze zewnętrzne.

Hanna Pasterny zgłosiła potrzebę rozszerzenia programu o usługi indywidualnego transportu door-to-door w miastach, a szczególnie w miastach wykluczonych komunikacyjnie.

Stanowisko PFRON: w 2026 roku zaplanowano wysoką pulę środków na realizację Programu wyrównywania różnic między regionami III tj. 276 mln zł. Środki są wystarczające na zaspokojenie wszelkich potrzeb, w tym również w obszarze „E” programu.

Postulat uruchomienia usługi door-to-door został spełniony poprzez wprowadzenie obszaru „H” do "Programu wyrównywania różnic między regionami III". Nabór wniosków będzie trwał od 1 czerwca do 15 lipca 2026 r. Propozycje regulacji w tym obszarze zostaną skonsultowane z JST i Forum Dialogu.

Maciej Rębilas (Fundacja Pod Aniołem): Czy istnieje możliwość aneksowania umów (zawartych w ramach obszaru „E”) w celu wydłużenia okresu realizacji i zwiększenia dofinansowania bez konieczności zwiększania wkładu własnego?

Dodatkowo zaproponował rozważenie zastąpienia wsparcia dla spółdzielni socjalnych osób prawnych (obszar „C”) wsparciem na tworzenie miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami w przedsiębiorstwach społecznych. Udział osób z niepełnosprawnościami w nowotworzonych miejscach pracy jest nadal niski i wymaga dodatkowych mechanizmów wsparcia.

Stanowisko PFRON: Fundusz przeanalizuje kwestię ewentualnego aneksowania umów w obszarze „E”. Potrzebę i możliwość wprowadzenia aneksu terminowego do umowy, należy każdorazowo uzgadniać z Oddziałem terenowym PFRON. Tworzenie stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnościami stanowi zadanie ustawowe powiatów, realizowane poprzez algorytm. Samorządy powiatowe mogą również uzyskać na ten cel dodatkowe środki w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami” obszar G. W sprawie tworzenia miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych pytania i wnioski należy kierować do Powiatowych Urzędów Pracy. Fundusz jest otwarty na ewentualne propozycje zmian w kierunkach i warunkach brzegowych Programu.

III. Dostępność

Hanna Pasterny zwróciła uwagę na niewystarczające standardy dostępności, szczególnie w hotelach, w których organizowane są szkolenia dla osób niewidomych. Hotele, w których organizator szkolenia dla osób z dysfunkcją wzroku płaci również za zakwaterowanie powinny posiadać dostosowania, takie jak: brajlowskie oznaczenia na drzwiach pomieszczeń i na poręczach, udźwiękowiona winda z wyczuwalnymi przyciskami oznaczonymi brajlem, tekstowe menu na stronie restauracji. Wprowadzenie takich wymagań, mogłoby przyczynić się do poprawy dostępności w hotelach. Postulowano wprowadzenie przez PFRON jednoznacznych wytycznych dotyczących dostępności.

Dodatkowo zwróciła uwagę na potrzebę opracowania jasnych wytycznych dotyczących zapewniania dostępności (m.in. tłumaczenia PJM) w sytuacjach, gdy na konferencji czy innym wydarzeniu nie ma osób, które potrzebuje takiej usługi.

Krzysztof Peda - spełnienie pełnych wymogów dostępności architektonicznej znacząco podnosi koszty realizacji projektów, co może prowadzić do przekraczania wskaźnika nakładu. Zaproponował systemowe podejście do problemu, aby premiować realizację działań w obiektach, które spełniają standardy dostępności.

Rafał Skrzypczyk - obowiązek zapewnienia dostępności powinien obejmować wszystkie konferencje, niezależnie od źródeł finansowania. Należy ujednolicić standardy dostępności architektonicznej i funkcjonalnej miejsc realizacji usług.

Stanowisko PFRON: planowane jest stopniowe wprowadzanie standaryzacji usług oraz zwiększenie nacisku na jakość i weryfikację kompetencji.

Marek Kalbarczyk zwrócił uwagę na braki w dostępności placówek, w których świadczone jest doradztwo (na przykład prawne, psychologiczne) dla osób niewidomych:

- brak specjalistycznego sprzętu (komputery brajlowskie, synteza mowy),
- dostępność ograniczona jedynie do rozwiązań architektonicznych i stron internetowych.

IV. Inne

Hanna Pasterny wskazała na niespójność poziomów dofinansowania:

- pomiędzy dofinansowaniem do wynagrodzeń a wsparciem w modelu zatrudnienia wspomaganego,
- nieuwzględnienie potrzeb osób niewidomych i brak wyższych stawek przy projektowaniu wsparcia dla tej grupy.

Paweł Bilski (Fundacja Oczami Brata) poinformował o nowo powołanym składzie Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych, która powinna być miejscem zgłaszania postulatów, które nie dotyczą bezpośrednio PFRON, na przykład rozwiązań dotyczących asystencji osobistej oraz innych rozwiązań o charakterze systemowym.

Małgorzata Lorek

Podpis Przewodniczącej Forum Dialogu

Lista załączników:

1. Program posiedzenia Forum Dialogu z 9 grudnia 2025 roku.
2. Lista obecności.

Program posiedzenia

FORUM DIALOGU

Termin: 9 grudnia 2025 roku, w godzinach 11:30 - 15:00

Miejsce: Hotel Presidential, Al. Jerozolimskie 65/79, 00-698 Warszawa, sala WAWEL
i SYRENA

- 11:00 – 11:30** Rejestracja uczestników posiedzenia.
- 11:30 – 11:45** Otwarcie oraz wprowadzenie do tematyki posiedzenia – Małgorzata Lorek, Prezes Zarządu PFRON.
- 11:45 – 12:15** Zmiany w programach Rady Nadzorczej PFRON wprowadzone w 2025 roku oraz planowane kierunki zmian w 2026 roku – Bożena Borowiec, Zastępca Prezesa Zarządu PFRON.
- 12:15 – 12:30** Podsumowanie konkursów: „Siła możliwości” i „Moc lokalnych inicjatyw” – edycja 2025 oraz harmonogram dalszych działań – Kamil Bobek, Dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.
- 12:30 – 12:45** **Przerwa kawowa.**
- 12:45 – 13:00** Wstęp do dyskusji dotyczącej kierunków zmian w zadaniach zleczanych - Kamil Bobek, Dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.
- 13:00 – 14:25** Dyskusja plenarna.
- 14:25 – 14:30** Zakończenie posiedzenia i pożegnanie uczestników – Małgorzata Lorek, Prezes Zarządu PFRON.
- 14:30** Obiad.

**Plenarne posiedzenie Forum Dialogu
Warszawa, 9 grudnia 2025 roku**

L.P.	NAZWISKO	IMIĘ	INSTYTUCJA
1.	Andrzejewski	Adrian	Karkonoski Sejmik Osób Niepełnosprawnych
2.	Bednarek	Aleksandra	Tłumacz PJM
3.	Biernat	Wojciech	Milickie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych
4.	Bilski	Paweł	FUNDACJA OCZAMI BRATA
5.	Bobek	Kamil	PFRON
6.	Borowiec	Bożena	PFRON
7.	Brzozowska	Sylwia	POLSKI ZWIĄZEK ORGANIZATORÓW ZAKŁADÓW AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ I WARSZTATÓW TERAPII ZAJĘCIOWEJ
8.	Ciborowska	Agata	PFRON
9.	Ciura	Beata	Fundacja im. Brata Alberta
10.	Czapliński	Paweł	Fundacja Aktywności Zawodowej
11.	Daniłowska	Sylwia	Fundacja Aktywizacja
12.	Duryan	Lusine	Fundacja Avalon – Bezpośrednia Pomoc Niepełnosprawnym
13.	Dykman	Marta	Fundacja L'Arche

L.P.	NAZWISKO	IMIĘ	INSTYTUCJA
14.	Dzitkowski	Adam	ZWIĄZEK KULTURY FIZYCZNEJ "OLIMP"
15.	Falkowski	Grzegorz	PFRON
16.	Famulska	Alicja	Tłumacz PJM
17.	Jagodziński	Robert	Fundacja Aktywnej Rehabilitacji „FAR”
18.	Kaca	Krzysztof	PFRON
19.	Kalbarczyk	Marek	Fundacja Szansa - Jesteśmy Razem
20.	Kotyniewicz	Krzysztof	Polski Związek Głuchych
21.	Król	Maria	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Krok za krokiem” w Zamościu
22.	Lorek	Małgorzata	PFRON
23.	Maczasek	Andrzej	Jestem Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia
24.	Miliński	Marek	PFRON
25.	Niedźwiedzki	Łukasz	PFRON
26.	Okuń	Bożena	Fundacja Toto Animo
27.	Olenkiewicz	Mariusz	Stowarzyszenia na Rzecz Równego Dostępu do Kształcenia „Twoje Nowe Możliwości”
28.	Pasterny	Hanna	Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS

L.P.	NAZWISKO	IMIĘ	INSTYTUCJA
29.	Pawlikowska - Dolata	Izabela	FEDERACJA STOWARZYSZEŃ „AMAZONKI”
30.	Peda	Krzysztof	Stowarzyszenia na Rzecz Równego Dostępu do Kształcenia „Twoje Nowe Możliwości”
31.	Piątkowska	Matylda	PFRON
32.	Rębilas	Maciej	FUNDACJA POD ANIOŁEM
33.	Rodzik	Mariusz	Podlaskie Stowarzyszenie Sportowe Osób Niepełnosprawnych „START”
34.	Siedlecki	Michał	PFRON
35.	Siwek	Mirosława	PFRON
36.	Skrzypczyk	Rafał	Polska Federacja Zatrudnienia Wspomaganego
37	Szklawy	Tomasz	PFRON
38.	Ściga	Agata	Polski Związek Niewidomych
39.	Śliwowska	Julia	Fundacja Szansa - Jesteśmy Razem
40.	Świder	Dorota	PFRON
41.	Tomaszewska	Anna	Stowarzyszenie na Rzecz Rehabilitacji Osób Niewidomych i Słabo Widzących „ Spojrzenie”
42.	Berendt	Krzysztof	FUNDACJA OCZAMI BRATA